

Diecezjalne Studium
Organistowskie w Rzeszowie

Materiały formacyjne dla organistów

Sierpień 2023

Drodzy Duszpasterze i Organiści

W bieżących *Materiałach formacyjnych* dwie propozycje nutowe. Pierwsza to *O Matko miłościwa* w opracowaniu A. Nikodemowicza a druga to preludium organowe H. Miłka. *Lento (Zdrowaś Maryo)*. Utwory tego mało dzisiaj znanego kompozytora będą jeszcze prezentowane w *Materiałach*.

W *Zasadach doboru śpiewów do liturgii* został omówiony kolejny ze śpiewów jakim jest sekwencja.

Przypominamy, że trwa nabór do Diecezjalnego Studium Organistowskiego. Prowadzimy naukę na dwóch kierunkach: **organista (4 lata)** oraz **kantor, dyrygent, animator muzyczny (2 lata)**. W przypadku braku muzycznego przygotowania jest możliwość roku „0”. Zapraszamy również wszystkich naszych uczniów, którzy nie ukończyli studium a brakuje im zaliczeń z jednego, bądź kilku przedmiotów. **Rekrutacja trwa do 16 września 2023 r.** Szczegóły na stronie www.dsorzyszow.pl/rekrutacja

O Matko miłościwa

m.: XVI w., sł.: XVII w.

opr. wok. A. Nikodemowicz

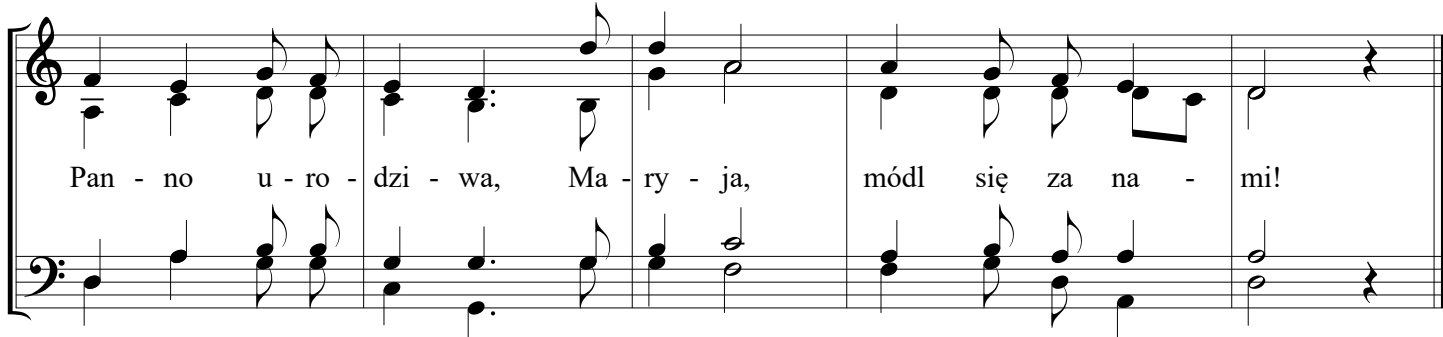
Muzyka w liturgii, Rok XX, Nr 6 (76) 2016, s.18.

S
A

1. O Mat - ko mi - ło - ści - wa, Pan - no li - to - ści - wa,

T
B

Pan - no u - ro - dzi - wa, Ma - ry - ja, módl się za na - mi!

2. Tyś świata podziwienie,
grzesznych wybawienie,
smutnych pocieszenie,
Maryja, módl się za nami!
3. Nie masz po Bogu w niebie,
pewniejszej, prócz Ciebie,
nadziei w potrzebie,
Maryja, módl się za nami!
4. Przybądź nam, gdy pomrzemy
i na sąd staniemy,
łaski Twojej pragniemy,
Maryja, módl się za nami!
5. Zjednaj nam zlitowanie,
z Tobą królowanie,
dajże nam to, Panie!
Maryja, módl się za nami!

Preludia organowe

m.: Henryk Miłek

Muzyka w liturgii, Rok XIV, Nr 2 (51) 2009, s. 3.

Lento (Zdrowaś Maryo)

The first system of the organ prelude consists of two staves. The right staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 4/4 time signature. It features a series of chords and moving lines, starting with a piano (*p*) dynamic. A large slur covers the first two measures. The left staff is mostly silent, with a few notes in the second measure. The system concludes with a mezzo-forte (*mf*) dynamic and a *ped.* (pedal) marking.

The second system continues the piece with two staves. The right staff has a treble clef and a key signature of one sharp. It contains several measures of music with slurs and ties. The left staff has a bass clef and a key signature of one sharp, with a steady accompaniment of chords and moving lines.

The third system consists of two staves. The right staff has a treble clef and a key signature of one sharp. It features a series of chords and moving lines, with a piano (*p*) dynamic marking. The left staff has a bass clef and a key signature of one sharp, with a steady accompaniment of chords and moving lines.

The fourth system consists of two staves. The right staff has a treble clef and a key signature of one sharp. It features a series of chords and moving lines, with a mezzo-forte (*mf*) dynamic marking. The left staff has a bass clef and a key signature of one sharp, with a steady accompaniment of chords and moving lines. The system concludes with a forte (*f*) dynamic and a *ped. i man.* (pedal and manual) marking.

The fifth system consists of two staves. The right staff has a treble clef and a key signature of one sharp. It features a series of chords and moving lines, with a piano (*p*) dynamic marking. The left staff has a bass clef and a key signature of one sharp, with a steady accompaniment of chords and moving lines. The system concludes with a *rit.* (ritardando) marking.

PODSTAWOWE ZASADY DOBORU PIEŚNI W LITURGII MSZALNEJ

Liturgia Słowa – Sekwencja

Kolejnym ze śpiewów Liturgii Słowa jest sekwencja inaczej zwana *prosa*. Określa się ją jako dodatek tekstowo-muzyczny do *Alleluja* o budowie cyklicznej, gdzie kolejne pary zwrotek (dwu- lub trójwierszowych) mają tę samą melodię. Sekwencja zatem byłaby tropem dołączonym do melodii *Alleluja* śpiewanej po wersecie allelujatycznym. Do dzisiaj nie jest do końca wyjaśniony związek między aklamacją *Alleluja* a sekwencją. Nie można wykluczyć również tego, że sekwencje powstawały jako samodzielne kompozycje.

Przyjmuje się wśród większości badaczy, że twórcą sekwencji jest Notker Balbulus (ur. ok. 840, zm. 912 r.), mnich z opactwa benedyktyńskiego w St. Gallen. Podaje się w niektórych źródłach, że jest autorem tekstów 40 sekwencji. Wspomniany Notker Balbulus wskazuje na mnicha Jumiéges z klasztoru Gumedie w Normandii jako twórcę *sequentia cum prosa* co sugerowałoby, że to nie Notker a Jumiéges byłby twórcą sekwencji. W rozwoju sekwencji można wyróżnić dwa okresy. Pierwszy z nich przypadający na wiek IX-XI a drugi obejmujący wiek XII-XVI. Do najsłynniejszych twórców sekwencji należą: Berno z Reichenau, Wipo z Burgundii, Adam od św. Wiktora, św. Tomasz z Akwinu, Jacopone Todi. Rozwój sekwencji, ich struktura, łatwość melodyczna przyczyniły się do tego, że bardzo szybko rozpowszechniły się w całej Europie oraz, że prawie każda uroczystość, święto miały swoją sekwencję. Do XVI wieku liczba sekwencji wynosiła około 9 tysięcy.

Twórczość sekwencyjna zanika w XV wieku a jej zakończenie następuje wraz z wydaniem w roku 1570 *Missale Romanum* Piusa V. Zostały tam zamieszczone cztery sekwencje: *Victime paschali laudes*; *Veni, Sancte Spiritus*; *Lauda Sion* oraz *Dies irae*. W 1727 roku dołączono sekwencję *Stabat Mater*. Reforma liturgiczna Soboru Watykańskiego II pozostawiła jako obowiązujące dwie sekwencje: *Victime paschali* oraz *Veni, Sancte*. Przyczyn tak znacznej redukcji sekwencji jest wiele a są nimi między innymi próby ujednoczenia liturgii, obawy przed błędami dogmatycznymi czy niechęć do twórczości ludowej ze strony władz kościelnych. W Polsce chociażby zwyczaj śpiewania sekwencji rodzimych utrzymywał się jeszcze po 1570 roku czego przykładem są choćby wydawane od 1600 roku graduały piotrkowskie. Warto nadmienić, że w Polsce twórczość sekwencyjna jest bardzo bogata i obejmuje około 150 tekstów a swymi początkami sięga XI wieku. Obszerne i szczegółowe studium na temat możemy znaleźć w pracy s. Moniki Nowak PDDM zatytułowanej: *Sekwencje mszalne w języku polskim po Soborze Watykańskim II*, Lublin 2008.

Od Soboru Watykańskiego II obowiązują dwie sekwencje: *Victime Paschali laudes* oraz *Veni, Sancte Spiritus*. Jako dowolne można wykonywać *Lauda Sion* i *Stabat Mater*. Wyłączono z liturgii sekwencję *Dies irae*. Nie została ona jednak całkowicie usunięta lecz zmieniła się jej funkcja liturgiczna. Sekwencja ta bowiem została podzielona na trzy części i może być odmawiana dowolnie jako hymn brewiarzowy w ostatnim tygodniu okresu zwykłego w Godzinie Czytań, Jutrzni i Nieszporach. W posoborowych księgach liturgicznych nie znajdziemy uzasadniania dalszej redukcji sekwencji. Zdaniem ks. I. Pawłaka chodziło o podkreślenie okresu wielkanocnego, „który ujęto w klamrę dwóch sekwencji”.

W następnym numerze omówimy kwestie związane z melodiami sekwencji i sposobem wykonywania ich w liturgii.